

BABA VE ÇOCUK

Aile yapısına bir sistem olarak baktığımızda aile içerisinde ki her birey diğer aile üyelerinden etkilenirken diğer yandan da onları etkilerler. Herkesin birbirini etkilediği ve etkilendiği bir dinamik yapı içerisindeki her bireyin insan yaşamının üzerinde önemli bir etkisi vardır. Aile içinde bulunduğu kültürün ürünü iken aynı zamanda kültürü oluşturan olgulardan da biridir. Aile içinde anne ve baba, gelecek nesillerin sağlıklı bireyler olarak yetişmesinde önemli bir sorumluluk yüklenmektedir. Çocuğun ilk yaşam ortamında anne-baba ile etkileşimi zihinsel, fiziksel, sosyal, duygusal vb. tüm gelişim alanlarını etkilemektedir. Anne ve babası ile iletişim ve etkileşim içinde olan çocuklar, karşılaştıkları sorunlar karşısında duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilirler.

Çocuğun yaşamını biçimlendirmedeki ilk ve önemli rol modeller anne ve babadır. İnsanlar, dünyaya geldikleri andan itibaren tüm duyu organları ile çevrelerini gözlemlerler. Gözlem yoluyla öğrenmeyi gerçekleştiren çocuk taklit ile öğrendiklerini yaşamda uygulamaya başlar. Anne baba sergilediği tutum ve davranışlar ile çocuğun gelişim ve eğitimi desteklemektedir. Çocuğun istedik davranışlar geliştirmesinde, doğru ve yanlış ayırt etmesinde, sosyalleşme sürecinde anne baba büyük bir iz bırakmaktadır.

Çocukların güvenli bir aile ortamında sevgiyle büyümesi gelişimlerini olumlu yönde destekler. Anne baba arasındaki ilişki çocuğun toplumsal cinsiyet rolünün gelişmesi ve ileride kendisinin yaşayacağı eş rolüne hazırlanması açısından bir modeldir. Araştırmalara göre evlilikteki iletişim biçiminin sağlıklı bir düzeyde olması çocuklara yansımaktadır. Anne baba arasındaki iletişim olumsuz olduğunda annenin bu boşluğu doldurmak için sergileyeceği davranışlardan biri çocuğuna aşırı koruyucu tutum ile yaklaşmasıdır. Bu aşırı koruyucu tutum çocuğun kişilik gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Evlilik doyumunun düşük olması, baba-çocuk ilişkisini anne-çocuk ilişkisine kıyasla daha çok etkilediği yapılan çalışmalarda belirtilmiştir.

Evde oldukça baskın karakterli bir anne, karar verirken babayı sürece dahil etmeyerek baba-çocuk ilişkisini zedeleyici olabilmektedir. Öbür yandan babanın çok baskın karakterli olması anneyi edilgen kılmaktadır. Bazı durumlarda anneler, babanın baskın karakterinden faydalanarak çocuk üzerinde otorite sağlayabilmek için babayı korkutan, çekinilmesi ve bir şeylerin saklanması gereken kişi olarak gösterebilmektedir. Ama anne çocuk arasındaki bu işbirliği, tutarsız anne baba tutumlarına neden olarak hem annenin hem de babanın otoritesini sarsmaktadır. Çocuk bu işbirliğini kendisi için fırsata dönüştürüp uyumsuz davranışlar sergilemeyi deneyebilmektedir. Bu nedenle anne babanın ortak bir anlayış geliştirmesi ve demokratik tutum sergilemesi tutarlılık ve dengenin sağlanması için önemlidir.

Değişen Aile

Ailede görev ve sorumlulukların dağılımı çeşitli nedenlerle tarihsel süreçte birçok değişime uğramıştır. Geleneksel aile yapısının çekirdek aileye dönüşmesi rol ve sorumlulukların artmasına yol açmıştır. Ayrıca kadının eğitim düzeyinin artması ve iş yaşamına girmesiyle ailedeki görev paylaşımlarında farklılıklar oluşmuştur. Kadının iş yaşamına girmesi; toplumsal cinsiyet rollerindeki keskin sınırların ortadan kalkması, ekonomik alanda söz sahibi olması, tam gün dışarıda bulunmasına bağlı olarak çocuk bakımı ve eğitiminde annelik babalık rollerinde değişimi beraberinde getirmiştir. Bundan dolayı babaların çocuklarıyla birlikte zamanlarını verimli geçirmeleri çocuğun gelişimi açısından son derece önemli olmaya başlamıştır.

Çocuk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda geçmişte her zaman annenin ilişkisi göz önünde bulunduruluyordu. Çocuğun eğitimi, bakımı, sosyal ve duygusal açıdan gelişimi hep annenin sorumluluğu olarak görülmekteydi. Fakat günümüzdeki sosyo-ekonomik, politik, kültürel ve bilimsel alandaki değişimler babalık kavramını da önemli ölçüde etkilemiştir. Baba ailede sadece ev dışındaki görev ve sorumlulukları yerine getiren, finansal destek sağlayan bir öge iken günümüzde ev işlerine ve çocuk bakımına katılım sağlamaya başladığı görülmektedir. Fakat çocuğun yetiştirilme sürecinde ailede anne kadar babanın da çocuk üzerinde etkisi vardır. Anne ve babanın çocuk eğitiminde üstlendiği roller birbirini destekler ve tamamlayıcı nitelikte olmalıdır.

Çocuğun Gelişiminde Babanın Rolü

Yapılan araştırmalara göre çocukların benlik algısı ve özgüven gelişimini etkileyen nedenlerden biri babadan gelen yapıcı ve yıkıcı iletilerdir. Babanın onayı, kabulü çocuğa dış dünya tarafından da kabul edildiği mesajını vermektedir. Psikolojik ve davranışsal problemlerin ortaya çıkmasında baba sevgisinin ve desteğinin eksikliğini işaret eden çalışmalar bulunmaktadır. Babanın çocuğu ile yakın ilişki kurması ile çocuğun daha az stres yaşaması, daha uyumlu olması, okul dışı etkinliklere daha fazla zaman ayırması ve daha az anti-sosyal davranışlar sergilemesi konusunda ilişki olduğu çalışmalarda ortaya konmuştur. Baba ile güvenli bir sevgi bağı kurulması çocukların sosyalleşmesini ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlayan etkenlerden biridir.

Çocuğun toplumsal cinsiyet rolünü geliştirmesinde babanın önemi

Çocuklar cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rolleri hakkında bilgiyi öncelikle aile içinde gözlemleyerek öğrenirler. Hem kız hem erkek çocuğun toplumsal cinsiyet rolünün gelişiminde, babayla kurduğu ilişki önemlidir. Özellikle Erkek çocuğunun taklit edebileceği ya da yakın ilişki kurarak özdeşleşebileceği bir modele ihtiyacı vardır. Babanın aile içindeki tutumu, işlevi, çocuğuyla kurduğu yakın, açık ve güvenli bir ilişki, erkek çocuğunun baba ile özdeşleşmesini kolaylaştırmakta ve kendi toplumsal cinsiyet rolünü geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Babanın edilgen ve ilgisiz olması durumunda ise kendi cinsiyet rolünü kazanmasını geciktirebilmektedir.

Babaları ile olan ilişkileri, kızların da toplumsal cinsiyet rollerini belirlemede etkilidir. Kız çocuğu babası ile kurduğu ilişki yoluyla karşı cinsi anlaması, kendine güven geliştirebilmesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmalar kız çocuklarının babaları ile kurduğu iletişimin gelecekte karşı cinsle olan ilişkilerinin kalitesini ve biçimini etkileyebileceğini belirtmektedir.